

**УБМБУ Судакъ шеэри больгеси «Къырымтатар тилинде окъуткъан 3  
номералы орта умутасиль мектеби»**

# **«Джемини сайыгъа болюв»**

**Математика фенинден дерс**

**3 сыныф**

**Азырлады:**

**башлангыч сыныф**

**оджасы Умерова Л.А.**

**2018 с.**

### **Макъсат ве вазифелер:**

1. Талелелерни эр бир къошулдыджи джемининъ сайысына болювининъ чешит усулларынен таныштырмакъ.
2. Талелелерде дикъкъатлыкъ, зеин, анъ, нутукъ, козетювни инкишаф этмек; тасниф ве талиль этюв, тенъештирюв, умумийлештирюв алышкъанлыкъларыны инкишаф этмек.
3. Озюни тутув медениетини, динълев, башкъа инсан фикирине къулакъ асмакъ алышкъынлыкъларны тербиелемек; математика фенине меракъ догъурмакъ, бильги даиресини кенишлетмек.
4. Талелелерде рязрядлы къошулдыджылар анъламыны пекитюв фаалиетини, къошуджылыкъларны сайыгъа чокълаштырув ве джедвель шекилинде чокълаштырувны тешкиллendirмек.

**Донатма:** интерактив тахта, компьютер, проектор, 3 сыныф ичюн математика дерслиги.

## **Дерс кетишаты**

### **I. Тешкилий къысым.**

**Манъа бакъса, достчыгъым.**

**Сен дерске азырсынъмы?**

**Дефтер.къалем ве дерслик**

**Фаленъизди тертиплик**

**Олмакъ керек эр вакъыт!**

**Эр кес догъру отура?**

**Дикъкъатнен манъа бакъа?**

**Эр кес яхшы саяджакъ**

**Дерсте «5»-лер аладжакъ**

### **II. Эсас къысым.**

**Оджа:** Тасавур этинъиз, шимди биз сизлернен Судакътаки беден тербиеси ве сагъламлыкъ комплексине экскурсиягъа кетеджекмиз.

Мен сизлерге бир тапмаджа айтаджам, сиз исе бу тапмаджанынъ джевабында, биз насыл накълие ярдымынен анда барып чыкъаджакъмызны билирсинъиз.

Тылсымлы мавы эвчик

Ичи толу балачыкъ.

Аякъкъабы резинадыр

Ашагъан ашы бензиндир.

**Балалар:** Автобус.

**Оджа:** Догъру, бу автобус.

Мына сизге кетмек ичюн ёл билетлери! Алынъыз. Биз ёлгъа чыкъамыз. Азырсынъыз?

**Балалар:** Эбет.

## **I. Агъзавий саюв.**

Вазифе: Тюшип къалгъан ракъам ве сайыларны козенеклерге ерлештиринъиз. (Балалар карточкаларда мисаллерни чезелер)

| 1 вариант | 2 вариант | 3 вариант |
|-----------|-----------|-----------|
| 28=...x 7 | 24=...x 3 | 21=...x 7 |
| 60=...x 6 | 16=...x 8 | 25=...x 5 |
| 9=...x 9  | 49=...x 7 | 28=...x 4 |
| 48=...x 8 | 54=...x 9 | 81=...x 9 |
| 35=...x 7 | 72=...x 8 | 64=...x 8 |
| 45=...x 5 | 36=...x 6 | 48=...x 6 |

Озьара тешкерюв.

Джеваплар 3 слайдда

**Оджа:** Мына биз келип чыкътыкъ!

4 слайд. Судакътаки беден тербиеси ве сагъламлыкъ комплекси. Мында бизни аджайип ярышлар беклей.

5 слайд. Куреш мейданында бизни Тавшан, Тильки ве Сансар къаршылайлар. Эгер биз оларгъа меселелерни чезмеге ярдым этсек, оларнынъ арасында ким гъалебе къазанаджакъны билирмиз.

6 слайд. Тавшан.

Учь тавшангъа уйлеге

Учь къомшучыгъы келе.

Бостанда отурып олар

Эдишер хавуч ашайлар.

Эписи олып къач хавуч

Ашадылар тавшанлар

Ким бизге тез-тез саяр?

7 слайд. Тильки.

Тильки-ана тилькичиклерге

Сычан тутмагъа огрее

Тильки кельгении дуйып,

Отлар ичине сакъланып,

Беш анна-сычан отургъан

Оларнынъ докъузар баласы олгъан.

Отлар ичинде къач сычанлар?

Ким биринджи саяджакъБеш баасыны аладжакъ!

8 слайд. Сансар.

Учь сансарчыкъ теректе

Анасыны беклемекте

Оларгъа анна-сансар

Докъуз такъал кетирген

Учюне де бир этип,

Оларны болюп Берген

Эписине къачар экен?

Ким бизге джевап берир?

Нетидже: ким гъалебе къазанды?

9 слайд.

Шимди исе биз бассейн янына якъынлаштыкъ. Мында бизни сыныфдашларымыз къаршылайлар. Бассейн янына кечмек ичюн невбеттеки вазифени япмакъ керек: 17,43,18,26,14,52,28 киби сайыларны рязрядлы къошулдыжыларнынъ джемиси сыфатында такъдим этмек керек.

Бассейндеки ёлакъларда 3 спортсмен. Олар 100 метр узунлыкъта ялдап кечмек керек.

Келинъиз меселелерни чезмеге ярдым этейик:

**Къундуз                      Юнус балыгъы                      Турна балыгъы**

Эсаплав нетиджесининъ алгоритмини ишлеп чыкъарувы: чезюв девамында амельнинъ (действие) чезювини косьтерген сёзлер языла.

|                   |      |              |                  |
|-------------------|------|--------------|------------------|
| Эр бир къошулдыжы | Саям | Нетиджелерни | Сонъки нетиджени |
| Бу сайыгъа болем  |      | къошам       | тапам            |

Бу хусусиетни къулланып, эр бир джемини бу сайыгъа больмек мумкюнми?

**Балалар:** Бу сайыгъа эки къошулдыжы да болюнмеси шартыр.

**Оджа:** Насыл нетидже чыкъармакъ мумкюн?

**Балалар:** Джемини сайыгъа больмек ичюн, эр бир къошулдыжыны бу сайыгъа болип, оларнынъ нетиджелерини къошмалы.

### **3. Биринджи тешкерюв.**

#### **1 усул**

А) Дерсликнен чалышув 14 с. №1

Оджа анълата

II усул

талебе тахтада чалыша.

Тешкерюв

Тахтада языла (бу мисальни чезмек мумкюнми?)

**Оджа:** Бойле мисальни чезмек ичюн математикада насыл хусусиетни къулланаджакъмыз?

**Балалар:** Джемини сайыгъа болюв

.

#### **4. Раатлыкъ дакъкъасы**

**Хамыр бастыкъ,**

**Джайым яйдыкъ,оны кесип,**

**Къыймы къойдыкъ.**

**Уфакъ аш ясадыкъ,  
Тойып-тойып ашадыкъ.**

### **III. Янъы ве кечильген бильгилерни пекитюв.**

Мисаллерни чезюв.

10 слайд. Шимди исе биз бокс боюнджа ярышларына бараджакъмыз. Мында сейирджилер пек чокъ. Меселелерни чезсек, биз оларгъа къошулурмыз.

Динъленъиз меселени.

Залда 49 эркек ве 21 къадын бар. Олар 7 сырада тенъ ерлештилер. Эр бир сырада не къадар сейирджилер бар эди?

Чешит усулларнен меселени чезинъиз.

1 усул

$$(49+21):7=10(\text{с.})$$

Джевап: Эр бир сырада 10 сейирджи отура эди.

2 усул

$$49:7+21:7=10(\text{с.})$$

Джевап: Эр бир сырада 10 сейирджи тенъ отура эди.

Тешкерюв.

Тестирлев.

$$(8+6.):2=8+6:2$$

$$(8+6):2=8:2+6:2$$

А) Къайсы язы догъру?

.

$$(9+5):2=$$

$$(12+14):2=.$$

Б) Догъру джевапны бельгиленъиз.

### **IV. Нетиджелев. Рефлексия.**

11 слайд. Ниает, сеятымыз сонъуна кельди.